

Sygn. akt VPa 154/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2014 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie następującym:

Przewodniczący – SSO Andrzej Marek

Sędziowie: SSO Jacek Wilga (spr.)

SSO Krzysztof Głowczyński

Protokolant: Ewa Sawiak

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2014 roku w Legnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa E. G.

przeciwko Gimnazjum w Z.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

z dnia 11 sierpnia 2014 roku

sygn. akt IV P 214/14

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku Sąd Rejonowy w Legnicy zasądził od strony pozwanej Gimnazjum w Z. na rzecz powódki E. G. kwotę 8 024 zł tytułem odszkodowania za rozwiązanie stosunku pracy z naruszeniem przepisów.

W uzasadnieniu wskazał na przepis art. 20 ust. 3 karty nauczyciela, zgodnie z którym rozwiązanie umowy o pracę z nauczycielami z przyczyn określonych w art.20 ust. 1 następuje co do zasady z końcem roku szkolnego po uprzednim trzymiesięcznym wypowiedzeniu

Zgodnie z art. 300 kp w związku z art. 61 kc oświadczenie pracodawcy o wypowiedzeniu stosunku pracy jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Odwołanie natomiast takiego oświadczenia jest skuteczne, jeżeli doszło do adresata jednocześnie z tym oświadczeniem lub wcześniej. Jeśli odwołanie takiego oświadczenia doszło później, wymaga ono – dla swojej skuteczności – zgody adresata. Brak zgody na cofnięcie powoduje utrzymanie w mocy złożonego pierwotnie oświadczenia (por. uchwałę SN z dnia 23 października 1986 r., III PZP 62/86, OSNC 1987/10/156).

W przedmiotowej sprawie sporu nie budziła okoliczność, że powódka w dniu 3 czerwca 2014 r. odebrała oświadczenie o rozwiązaniu z nią umowy o pracę z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia, który miał upłynąć w dniu 31 sierpnia 2014 r.

Strona pozwana nie wykazała, aby strona pozwana oświadczenie to cofnęła i to dodatkowo za zgodą powódki. Powołanie się natomiast na błąd i uchylenie się od skutków tego wypowiedzenia było nieskuteczne.

Wskazał Sąd Rejonowy, iż zgodnie z treścią art. 84 k.c., w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć. Można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny).

W rozpoznawanej sprawie brak było przesłanek do uznania, iż strona pozwana skutecznie uchyliła się od skutków oświadczenia o wypowiedzeniu powódce stosunku pracy. Jej oświadczenie z dnia 16 maja (doręczone powódce w dniu 3 czerwca 2014 roku) nie było dotknięte błędem. Zawierało bowiem prawidłowe wskazanie okresu wypowiedzenia oraz daty rozwiązania umowy o pracę. Okoliczność zaś, że oświadczenie to dotarło do powódki po dniu 31 maja 2014 r. jest faktem, a nie elementem treści tego oświadczenia.

Doszukiwanie się błędu i wady oświadczenia woli tylko z racji tego, iż oświadczenie to nie doszło do adresata w przewidywanym terminie było, w ocenie Sądu Rejonowego, nieuzasadnione.

W świetle powyższych uwag, Sąd uznał, iż w pełni skuteczne – albowiem niedotknięte wadą oświadczenia woli w postaci błędu ani też nie cofnięte skutecznie – było pierwsze oświadczenie strony pozwanej o wypowiedzeniu powódce umowy o pracę z dnia 16 maja 2014 r. Dlatego też to jego prawidłowość pod względem formalnym oceniał Sąd w nin. sprawie, bez odnoszenia się do kolejnego wypowiedzenia, które strona pozwana doręczyła powódce w dniu 6 czerwca 2014 r. Zarzutów merytorycznych pod adresem wypowiedzenia powódka nie formułowała. Mając zaś na uwadze fakt, iż doręczenie powódce oświadczenia strony pozwanej z dnia 16 maja 2014 r. nastąpiło w dniu 3 czerwca 2014 r., a więc z naruszeniem przepisu art. 20 ust. 3 Karty Nauczyciela, polegającym na niezachowaniu wymaganego ustawą 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia, Sąd uznał zarzuty pozwu za trafne a roszczenie powódki za uzasadnione. Skutkiem powyższego było zasądzenie na rzecz E. G. od strony pozwanej kwoty 8.024 zł tytułem odszkodowania za rozwiązanie stosunku pracy z naruszeniem przepisów.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana zarzucając:

- błędną ocenę stanu faktycznego polegającą na przyjęciu, że w sprawie nie wystąpił błąd co do treści czynności prawnej, wadliwe przyjęcie, że strona pozwana powinna była uzyskać zgodę na cofnięcie wypowiedzenia z 3 czerwca; ta błędna ocena doprowadziła do naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności błędną wykładnię art. 61 ust. 1 kodeksu cywilnego i niezastosowanie w sprawie art. 84 i art. 88 kodeksu cywilnego;

- niewzięcie pod uwagę, że w sprawie zachodzą podstawy do uznania, że roszczenie powódki jest co najmniej sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa (art. 8 kodeksu pracy).

Stawiając powyższe zarzuty strona pozwana domagała się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenia kosztów procesu.

W uzasadnieniu apelacji strona pozwana argumentowała, iż zgodnie z treścią art. 20 ust. 4 ustawy Karta Nauczyciela strona pozwana mogła złożyć powódce oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę za trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia do końca maja.

Rozwiązanie stosunku pracy z przyczyn określonych w ust. 1 następuje z końcem roku szkolnego po uprzednim trzymiesięcznym wypowiedzeniu, z zastrzeżeniem ust. 4.

Zgodnie z art. 61 §1 kc oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Odwołanie takiego oświadczenia jest skuteczne, jeżeli doszło jednocześnie z tym oświadczeniem lub wcześniej.

Oświadczenie woli złożone powódce przez stronę pozwaną 3 czerwca 2014r. dotknięte było błędem co do treści czynności prawnej, gdyż w tej dacie mogło być złożone oświadczenie ze skróconym okresem wypowiedzenia.

Art. 84. § 1 kc stanowi, iż w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli.

Strona pozwana po otrzymaniu wiadomości, że jej oświadczenie dotarło do powódki 03 czerwca, a zatem zawierało błąd co do treści czynności prawnej złożyła powódce 06 czerwca 2014 r. oświadczenie o wypowiedzeniu umowy o pracę już ze skróconym okresem wypowiedzenia, a 9 czerwca złożyła powódce oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia z 03 czerwca 2014 r. zgodnie z treścią art. 88 kodeksu cywilnego.

Zamiarem strony pozwanej nie było w żadnym momencie cofnięcie wypowiedzenia z 16 maja 2014 roku lecz złożenie go w sposób zgodny z prawem co do terminu i okresu wypowiedzenia.

Nie jest istotne kiedy strona pozwana sporządziła swoje oświadczenie woli o wypowiedzeniu powódce umowy o pracę z zachowaniem trzymiesięcznego wypowiedzenia, ważne jest kiedy dotarło ono do powódki.

Oświadczenie strony pozwanej zawierające datę sporządzenia 16 maja 2014 r. dotarło do powódki 03 czerwca 2014 r. i jako takie jest oświadczeniem z 3 czerwca 2014 r. W tej dacie oświadczenie o wypowiedzeniu zawierało błąd co do okresu zastosowanego wypowiedzenia. Powódka ten błąd z łatwością mogła zauważyć i błąd ten zauważyła.

Z tych względów strona pozwana mogła uchylić się od skutków swego oświadczenia woli i miała na to jeden rok.

Powódka zgodnie z przepisami Karty Nauczyciela otrzymała 6 miesięczną odprawę, a przy zastosowaniu skróconego do dwóch miesięcy okresu wypowiedzenia również - dodatkowo jednomiesięczne odszkodowanie.

W sytuacji gdy liczba dzieci w szkole stale maleje subwencja oświatowa otrzymywana przez gminę z budżetu państwa jest coraz mniejsza gmina coraz więcej środków musi przeznaczać na oświatę z własnych dochodów.

Tak wysokie koszty odpraw i odszkodowań dla nauczycieli zmniejszają środki, które gmina może przeznaczyć na stworzenie odpowiednich warunków dla dzieci w szkołach.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji

Sąd Okręgowy zważył mając na względzie niesporny stan faktyczny sprawy:

Apelacja na uwzględnienie nie zasługuje.

Z jej treści wynika, iż strona pozwana skutecznie uchyliła się od skutków prawnych swego oświadczenia woli doręczonego powódce dnia 3 czerwca 2014 roku, a sporządzonego w dniu 16 maja 2014 roku, a do rozwiązania z powódką stosunku pracy doszło na skutek wypowiedzenia doręczonego jej 6 czerwca 2014 roku.

Pogląd ten nie jest trafny.

Art. 84 kc pozwala na uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli w razie istotnego błędu co do treści czynności prawnej.

Przez błąd należy rozumieć fałszywe, mylne wyobrażenie o otaczającej rzeczywistości. W tym znaczeniu błąd oznacza pewną zaszczość psychiczną i wyraża się mylnym wyobrażeniem o stanie sprawy (o prawdziwym stanie rzeczy). O błędzie można mówić gdy zachodzi niezgodność między rzeczywistością, a jej odbiciem w świadomości podmiotu dokonującego czynności prawnej (por. komentarz do art. 84 KC autor Bieruta Lewaszkiwicz - Petrykowska, Lex).

Mylne wyobrażenie o rzeczywistości dotyczyć musi momentu kształtowania się woli dokonania określonej czynności prawnej jej uzewnętrzniania. Błąd nie polega natomiast na braku umiejętności przewidywania i wnioskowania co do efektów zamierzonej czynności prawnej.

W rozpoznawanej sprawie strona zdecydowała się rozwiązać z powódką stosunek pracy co najmniej już 16 maja 2014 roku. Tego bowiem dnia sformułowane zostało pismo zawierające wypowiedzenie.

Na tym etapie zastosowany okres wypowiedzenia umowy o pracę był wskazany prawidłowo. Prawidłowo również wskazano czas ustania stosunku pracy. Treść wypowiedzenia w tej części uzasadniona była w pełni przewidywaniami dla strony pozwanej, iż zostanie ono doręczone jeszcze w miesiącu maju 2014 roku.

Brak jest takiej sytuacji przesłanek do przyjęcia, aby strona pozwana pozostawała pod wpływem błędu rozumianego w sposób wskazany wyżej.

Niespełnienie się oczekiwań strony pozwanej co do doręczenia wypowiedzenia datowanego na 16 maja 2014 roku do końca maja i doręczenie powódce pisma z dnia 9 czerwca 2014 roku zawierającego oświadczenie strony pozwanej o anulowaniu wypowiedzenia z dnia 16 maja 2014 roku nie może być uznane za spełnienie przesłanek koniecznych do uznania, iż doszło do skutecznego uchylecia się od skutków prawnych pierwotnie dokonanego wypowiedzenia.

Okoliczności na które strona pozwana się powołała nie odnosiły się bowiem do jego treści, a wyłącznie do „naruszenia terminu doręczenia”. Ta okoliczność zaś nie może być utożsamiana z mylnym wyobrażeniem o rzeczywistym stanie rzeczy i to istniejącym w momencie podejmowania decyzji o wypowiedzeniu.

Tym samym Sąd I instancji prawidłowo uznał, iż strona pozwana nie uchylila się skutecznie od swego oświadczenia o wypowiedzeniu powódce stosunku pracy doręczonego jej dnia 3 czerwca 2014 roku. Prawidłowo również przyjął i argumenty podniesione na tę okoliczność Sąd Okręgowy w pełni podziela, iż nie doszło do skutecznego cofnięcia tego wypowiedzenia.

Dodatkowo w sprawie zważyć należało.

Powódka otrzymała wypowiedzenie stosunku pracy którego co do zasady nie kwestionowała.

Podnosiła wyłącznie naruszenie art. 20 ust. 3 karty nauczyciela, zgodnie z którym rozwiązanie stosunku pracy następuje z końcem roku szkolnego po uprzednim trzymiesięcznym wypowiedzeniu.

Zarzut ten jest uzasadniony. W uzasadnieniu do wyroku z dnia 2 lipca 2009 roku III PK 20/09 Sąd Najwyższy stwierdził, iż właściwy okres wypowiedzenia jest to okres, jaki powinien upłynąć między złożeniem oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracę, a dniem jej rozwiązania. Minimalne okresy wypowiedzenia określone są w Kodeksie pracy oraz w innych ustawach - tak jak w rozpoznawanej sprawie w Karcie Nauczyciela. Mogą być też określone w układach zbiorowych pracy i - pod pewnymi warunkami - w umowach o pracę. Okresy wypowiedzenia określone w tych aktach w miesiącach lub tygodniach z reguły mogą kończyć się tylko w oznaczonych dniach, to jest na koniec miesiąca lub tygodnia (tak np. art. 30 § 2¹ k.p.). Dopuszczalność rozwiązania umowy tylko w tych dniach - zwanych terminem wypowiedzenia - powoduje przedłużenie okresu wypowiedzenia ponad liczbę miesięcy lub tygodni określoną jako wymiar okresu wypowiedzenia (chyba że wypowiedzenie zostało złożone - odpowiednio - ostatniego dnia miesiąca lub tygodnia). Wynika to wprost z art. 32 § 2 k.p. stanowiącego, że rozwiązanie umowy następuje z upływem okresu wypowiedzenia, a na mocy art. 30 § 2¹ k.p. okres ten, obejmujący tydzień lub miesiąc albo ich wielokrotność, kończy się odpowiednio w sobotę lub w ostatnim dniu miesiąca.

Te reguły należy stosować także do wypowiedzenia na podstawie art. 20 ust. 3 Karty Nauczyciela, w którym przewidziano termin wypowiedzenia na koniec roku szkolnego. Karta Nauczyciela częściowo reguluje prawa i obowiązki szkoły w zakresie wypowiedzenia nauczycielowi stosunku pracy, lecz sankcje ich naruszenia są określone w Kodeksie pracy (art. 91c ust. 1 Karty Nauczyciela). Oznacza to, że jeżeli jedyną wadliwością wypowiedzenia nauczycielowi stosunku pracy jest zastosowanie przez szkołę zbyt krótkiego okresu wypowiedzenia przez sprzeczne z prawem oznaczenie terminu jego upływu przed końcem roku szkolnego, to stosunek pracy rozwiązuje się z upływem okresu właściwego i do tego czasu nauczyciel ma prawo do wynagrodzenia, natomiast nie służy mu roszczenia przewidziane w art. 45 § 1 k.p. (art. 49 k.p. w związku z art. 20 ust. 3 i art. 91c ust. 1 Karty Nauczyciela).

Uwzględniając powyższe stanowisko Sąd II instancji przyjął wobec powołania się przez powódkę jedynie na argumenty dotyczące zbyt wczesnego rozwiązania umowy o pracę (skrócenia okresu wypowiedzenia), iż żąda ona w sprawie nie odszkodowania przewidzianego w art. 45 kp, a wynagrodzenia za skrócenie okresu wypowiedzenia uregulowanego w art. 49 kp i zasądzenie takiego wynagrodzenia w granicach objętych pozwem uznał za uzasadnione.

Sąd też apelację oddalił na podstawie art. 385 kpc. Niezasadny był bowiem również podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 8 kp. Przepis ten jest wyjątkowy i jako stanowiący ingerencję w ustalony porządek prawny musi być stosowany z dużą ostrożnością oraz interpretowany ściśle, tak aby pewność obrotu prawnego nie doznała nadmiernego zakłócenia. Podniesione w apelacji w tym przedmiocie argumenty nie stanowią wystarczającego uzasadnienia do jego stosowania. Strona pozwana winna ponieść przewidziane prawem konsekwencje finansowe swojego wadliwego postępowania